

25 mei 1914 Eerste uitvoering van *Tantum ergo* en *Hymnus de Spiritu Sancto* (“Veni Creator Spiritus”) in het Concertgebouw te Amsterdam door de Liedertafel “Apollo” onder leiding van Fred. Roeske. Aan het concert werkten mee: Gerard Zalsman in liederen van Bach, Schubert en Gounod en Evert Cornelis als orgelsolist in werken van Mendelssohn en Widor. Op aandringen van het publiek moest het *Veni creator* worden herhaald.

De Telegraaf (L.v.G.[igch] Jr.), 26 mei 1914:

Wat de muziekcritiek met belangstelling Concertgebouwwaarts deed gaan, waren de eerste uitvoeringen van twee mannenkoren van Diepenbrock met orgelbegeleiding. Deze combinatie is lang niet nieuw, maar in later tijd toch zelden gebruikt. Diepenbrock is er zeer gelukkig in geweest. Het orgel geeft aan den zang een bijzonder relief, het werpt er een diffuus en teeder, bijna geheiligd licht over, en juist in deze orgelbegeleiding hooren wij de diepste en innigste melodieën. — Bijzonder heeft mij het eerste *Tantum ergo Sacramentum* getroffen, door het verlangende en zuiver-zingende der melodie, de strenge afwisseling van koor- en orgelfrasen en den zielvollen eenvoud. Mij is dit werkje dan ook liever dan het langere, ook weer pompeuse *Hymnus de Spiritu Sancto*. Wie trouwens moet niet bij het *Veni creator spiritus* aan Mahler's achtste denken, die ons voor goed het rythme, de woordmelodie op deze bede heeft gestempeld. — Toch is in Diepenbrock's koor veel opmerkenswaard, al zijn er ook inzinkingen. Hoeforsch klonk het “Hostem repellas” en welk een fraaie climax geeft het einde “In saeculorum saecula”, door het invallen van het orgel. — Aan dit forsche slot zal dan ook wel het groote succes mede te danken geweest zijn; zóó groot, dat, nadat de componist op het podium bedankt had, het geheele werk herhaald werd! Met blijkbare voorliefde is het gezongen en gespeeld. Roeske's schare heeft er alle eer van en dat men Evert Cornelis zeer bijzonder in de toejuichingen liet deelen, was slechts billijk: het orgel is hier zeker even belangrijk als het koor.

Het Nieuws van den Dag (ongesignd), 26 mei 1914:

Twee koren van A. Diepenbrock zong zij voor 't eerst: een *Tantum ergo Sacramentum* en een *Hymnus de Spiritu Sancto*, beide werken van magistrale structuur, indrukwekkend door verrassende verscheidenheid in klankkleur, door een innerlijke gevoelskracht welke tot geestdrift voert. Vooral van de *Hymne* mag dit gezegd. Beide werken ook, wier voordracht een buitengewone geoefendheid, een sterke muzikaliteit aan de koorgroepen vragen, en die de overwinning aller moeilijkheden niet licht maken. Vooral in het *Tantum ergo* was dit merkbaar. Dankbaar waren wij Roeske dat hij de *Hymne* tweemaal zingen deed: hij bedoelde een huldiging van den aanwezigen, gevierden toondichter, maar hij schonk er den hoorders ook de gelegenheid meê nog duidelijker de schoonheden van dit warm-tonige, door zinnvol orgelspel omwonden en hierdoor strophisch verbonden kunstwerk te zien en te bewonderen. Niet minder dan Roeske's zangers verdiende de organist Evert Cornelis de toejuichingen waarmê Diepenbrock's koorwerken begroet zijn, en waarvan herhalingen zich niet mogen doen wachten.

De Tijd (v.d.M. [= Matthijs Vermeulen]), 26 mei 1914:

“Apollo” zelf gaf twee zeer belangrijke noviteiten [...]. Zij behooren tot de kerkmuziek, waarmee den componist het minste geluk ten deel viel van al

zijne werken. Niemand zal weten waarom. Zij zijn geschreven van uit een zeer religieuze stemming, zij klinken sereen, hunne zachte lyriek is eene geheiligde, [...] — Wij kunnen dus den heer Roeske niet genoeg danken, dat hij deze manuscripten opspoorde en ter uitvoering bracht. Het is zonder twijfel muziek, welke buiten den stijl valt der mannenkoren en het is niet moeilijk daaruit hare groote voortreffelijkheid te lezen boven de andere kerkmuziek. Roeske en zijn koor stonden echter voor eene hun min of meer vreemde practijk en de vaardigheid, waarmee sommige moeilijkheden overwonnen werden, kan niet genoeg gehuldigd worden. Dirigent en zangers bleven ook in deze kunst virtuozen van zekerheid en schoonen klank, waarom het niet verwonderde, dat de *Veni Creator Spiritus* gebisseerd is. Een profaan woord, doch het prijst hier de ingeboren levenskracht van Diepenbrocks muziek. — Evert Cornelis was in beide werken van Diepenbrock de zeer artistieke begeleider op het orgel, die het crescendo en decrescendo op wonderbare wijze heeft toegepast als een fijn, intuïtief rubato.

[herkomst niet achterhaald], 26 mei 1914:

Als gewoonlijk bracht het programma naast bekende werken ook eerste uitvoeringen. Ditmaal was Alphons Diepenbrock aan de beurt, met twee gewijde gezangen, een *Tantum ergo* en een *Veni creator spiritus*. [...] De hymne *Veni creator spiritus*, die volgde, is eveneens eene compositie, welke van veel innigheid en “Inbrunst” getuigt, nochtans in haar geheel ons niet zoo gesloten voorkwam als het eerste werk. De aanvang is echt, diep-gevoeld, maar in het derde vers begint de belangstelling wel te verminderen. Eerst tegen het slot, waar de geestdrift opnieuw verbazingwekkend is, krijgt een en ander een meeslepend karakter, zoodat ten slotte de eindindruk nochtans zeer groot is. De uitvoering [stond op het hooge peil] gelijk men dat bij Apollo gewoon is. Het succes was aanzienlijk; Diepenbrock moest op het podium verschijnen, teneinde in de hulde van het publiek te deelen. — De bijval was zóó levendig, dat Roeske aan een verzoek om herhaling van de *Hymne* niet kon weerstand bieden en wij dus bij de tweede auditie nog meer in de gelegenheid waren de capaciteiten, door het koor in de zoo uiterst zware compositie aan den dag gelegd, te bewonderen.

De Amsterdammer (Matthijs Vermeulen), 31 mei 1914:

't Andere stuk, een *Veni Creator Spiritus*, is in een anderen stijl. Eenvoudiger en meer lapidair van allure, draagt het de strakke trekken van monnikenportretten der middeleeuwen, klinkt de melodie verstorvener en, hoewel altijd Italiaansch van golving, onthechter aan de bekoorlijkheid van gepassioneerde intonaties; terwijl in den *Tantum ergo Sacramentum* de harmonie overstraald wordt door verteederende wisselingen en nieuw omstrengelende lyriek, breekt hier telkens eene kracht door en eene ascetische onvervaardheid, die enkel zwenken tusschen geestdrift en eene even genuanceerde contritio. Deze opvatting verschilt in alle opzichten met die van Mahler; Mahler bezingt het Leven, Diepenbrock den Geest en de tweede hymne zingt mystieker dan de eerste, van uit eene hoogere natuur en minder weelderige aanschouwing. Want zelfs de geestdrift wordt getoomd, hetgeen reeds sprak uit het decrescendo, welke het eerste, stralende orgelaccoord plotseling dempte, een decrescendo, ik moet het erkennen, dat mij niet weinig verwarde en onjuist leek, wyl het 't interieure rythme te spoedig wijzigt. Maar psychologisch valt het gemakkelijk te verklaren: 't is de ontsteltenis wellicht, die het geheimzinnige “Ecce Deus” volgt en als zoodanig is zelfs dit simpel decrescendo-teeken de phantastische weerspiegeling van een geniaal kunstenaar.

9 mei 1916   Uitvoering van *Tantum ergo sacramentum* en *Hymnus de Spiritu Sancto* (“Veni Creator Spiritus”) in het Concertgebouw te Amsterdam door de Kon. Liedertafel “Apollo” onder leiding van Fred. J. Roeske. Voorts koorwerken van Verhulst, Zweers, Roeske en Dopper. Tussendoor zangsolli van Maria Gimbrère (sopraan) en Ger. Düberta (bariton).

De Telegraaf (S.B.S.), 10 mei 1916:

Voor de pauze, toen het Latijn nog de overhand had, zongen de heeren o.m. Diepenbrock's *Tantum ergo Sacramentum*, met het fraaie en statige rythme, en zijn duisterder *Hymnus de Spiritu Sancto*, waarvan de teer-mediteerende orgel-tusschenspelen misschien de grootste bekoring zijn.

Algemeen Handelsblad (H.R. [= Herman Rutters]), 10 mei 1916:

In langen tijd had ik geen “Apollo”-concert gehoord, en daarom deed het mij te meer genoegen dat deze liedertafel onder Roeske's kranige leiding nog steeds even beschaafd verzorgd en serieus *zingt* als vroeger en dat het nog altijd een lust is, naar dien nobelen klank, die homogeniteit, die geacheveerde nuances te mogen luisteren. Zoowel het inniger sentiment van Zweers' *Libera me Domine* als het meer effectvolle van Diepenbrock's koren gaven de Apollianen uitnemend weer.

Het Nieuws van den Dag (J.W. Kersbergen), 10 mei 1916:

Roeske had voor dit concert weer uitsluitend werken van Nederlandsche componisten ter uitvoering gekozen. Vóór de pauze hoorden we een *O hostia vere digna* van Verhulst (ter herdenking van diens 100sten geboortedag), dat met een *Libera me Domine*, een goed geschreven koorwerk uit Zweers' jeugd, het eerste nummer van het programma vormde; en verder twee koren van Diepenbrock, *Tantum ergo* en *Hymnus de Spiritu Sancto*, waarvan vooral het laatste een diepen indruk maakte. Deze koren werden met orgelbegeleiding gezongen.